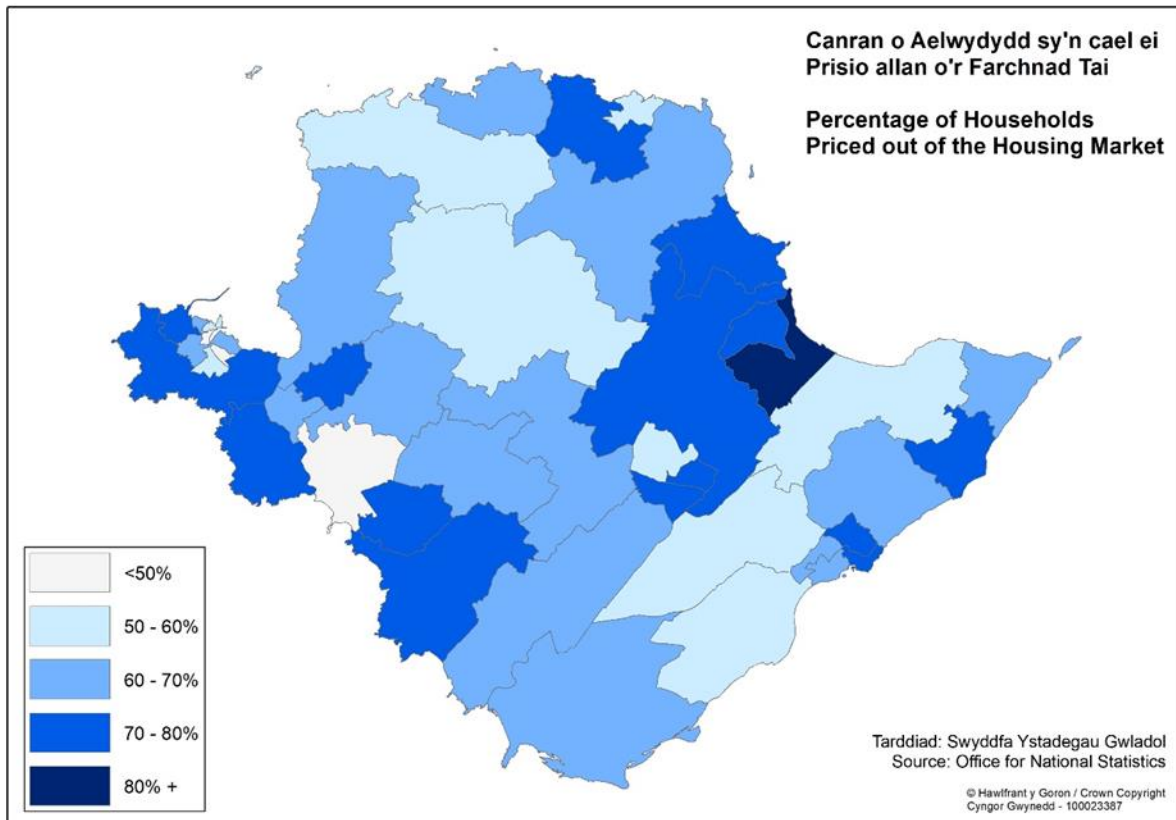

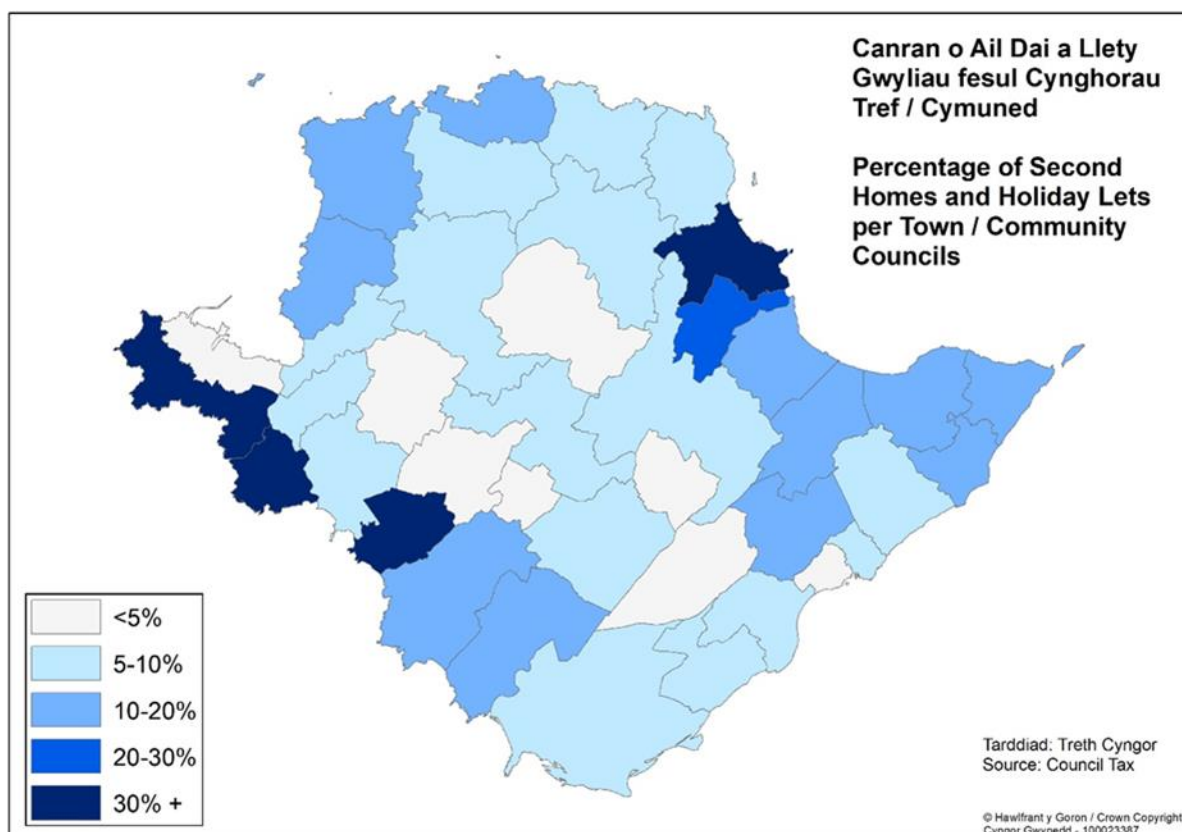
Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	24 Ionawr, 2022
Pwnc / Testun:	Ymateb i'r Her Dai Lleol - Polisi Rhannu Ecwiti
Deilydd(ion) Portffolio:	Cyng A Mummery
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Ned Michael
Awdur yr Adroddiad: Tel: E-bost:	Elliw Llŷr, Rheolwr Polisi, Comisiynu a Strategaeth 01248752137 ElliwLlŷr@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	

A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau
A1 Argymell bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r Polisi Rhannu Ecwiti 1. Cefndir Fel rhan o'r amrywiaeth o fentrau i gynnig tai fforddiadwy, mae Gwasanaethau Tai yn bwriadu cyflwyno Polisi Rhannu Ecwiti fydd yn cynorthwyo'r rhai nad ydynt yn gallu prynu eu cartref ar y farchnad agored a'r rhai nad ydynt yn gallu cael mynediad i Dai Cymdeithasol. Mae prynu cartref yn parhau tu allan afael lawer o brynwyr tro cyntaf oherwydd prisiau eiddo uchel o'i gymharu ag incwm lleol a'r blaendal sydd eu hangen. Mae'r Polisi Rhannu Ecwiti yn helpu i gyflawni dau amcan a nodwyd yn ein Strategaeth Dai sef: Thema 1 – Datblygu'r cartrefi cywir ar gyfer Ynys Môn yn y dyfodol Thema 2 - Gwneud y defnydd gorau o'r stoc dai presennol a gwella cartrefi a chymunedau Gyda gweithred y byddwn yn 'cynnig eiddo rhent cymdeithasol, rhenti canolradd, hunan adeiladu a chymorth i brynwyr tro cyntaf'. Mae gwybodaeth ddiweddar wedi tynnu sylw at y ffaith bod y diffyg cartrefi fforddiadwy sydd ar gael i bobl leol eu prynu wedi'i gysylltu â phobl sydd bellach yn gallu gweithio gartref ac felly'n ail/leoli i Ynys Môn ynghyd â chynnydd mewn ail gartrefi a'r farchnad gwyliau fel Air b&b. Nododd adroddiad diweddar gan Wasanaeth Cynllunio ar y Cyd ar gyfer Gwynedd ac Ynys Môn: Y pris cyfartalog ar gyfer tŷ yn Ynys Môn yw £170,000 a gydag incwm cyfartalog yn £27,445 mae'r gymhareb prisiau tai i fforddiadwyedd yn 6:2:1 gan olygu fod

62.2% o bobl leol wedi prisio allan o'r farchnad. Mae'r ystadegau yn llawer iawn uwch yn yr ardaloedd hynny sydd hefo cyfraddau uwch o ail-gartrefi. Yn Rhosneigr ble fo 35.12% o'r tai yn yr ardal cyngor cymuned yn gartrefi gwyliau, y pris tai cyfartalog yw £263,00. Gydag incwm cyfartalog aelwydydd yn £31,596 golygai fod y gymhareb prisiau tai i fforddiadwyedd yn 8:3:1. Mae'r map isod yn dangos canran yr aelwydydd sydd wedi cael eu prisio allan o'r farchnad dai fesul Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is ym Môn.

Dengys y map isod ddosraniad cartrefi gwyliau ledled Môn:

Arolwg o Anghenion Tai

Cafodd arolwg o anghenion tai ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor am gyfnod o 6 wythnos, gan ddod i ben ar 21 Rhagfyr 2021, er mwyn dod o hyd i anghenion llety'r bobl sy'n byw ar yr Ynys.

Derbyniwyd 66 o ymatebion gyda 57 o ymatebwyr yn chwilio am gartref ar yr Ynys ar hyn o bryd.

Roedd 69% (44) o'r ymatebwyr a oedd yn chwilio am gartref eisiau prynu eiddo, gydag 11 o'r rhain yn edrych i brynu eiddo drwy Gynllun Rhannu Ecwiti. Atebion cyffredin i'r cwestiwn "*Yn eich barn chi, a oes unrhyw beth yn eich atal rhag dod o hyd i gartref addas?*" oedd bod prisiau tai marchnad agored yn rhy uchel o'u cymharu â chyflogau lleol ac effaith ail gartrefi a llety gwyliau ar y farchnad dai lleol.

Cofrestr Tai Fforddiadwy

Ym mis Rhagfyr 2021 roedd 458 o ymgeiswyr wedi cofrestru ar gyfer eiddo fforddiadwy ar wefan Tai Teg, gyda 260 o'r ymgeiswyr hyn yn bwriadu prynu eiddo fforddiadwy ar Ynys Môn.

Gweithredu'r Polisi Rhannu Ecwiti

Mae'r Polisi yn nodi pa fath o eiddo fydd yn gymwys i gael cyllid a chyfrifoldebau'r Prynwyr a'r Cyngor o fewn y Polisi. Rhoddir blaenoriaeth i unigolion sydd â chysylltiad o 5 mlynedd neu fwy ag Ardal Cyngor Cymuned.

Fel aelod o Bartneriaeth Tai Teg, bydd y Cyngor yn defnyddio prosesau gweinyddu Tai Teg sydd hefyd yn cael ei ddefnyddio gan Gyngorau a Chymdeithasau Tai eraill ledled Gogledd Cymru i weinyddu'r Polisi Ecwiti a Rennir. Mae'r prosesau gweinyddu yn cynnwys y broses o hyrwyddo ac asesu darpar ymgeiswyr yn unol â'r Polisi hwn.

Mae Tai Teg yn rhoi gwahanol opsiynau ynglŷn ag unedau fforddiadwy sydd ar gael, boed yn eiddo i'w rhentu (rhent canolraddol) neu eiddo i'w prynu sydd yn fwy fforddiadwy nag eiddo sydd ar werth ar y farchnad agored. Mae'r safle we yn darparu'r wybodaeth am y cynlluniau sydd ar gael a'r meini prawf sydd rhaid eu cyrraedd er mwyn i chi gael eich cymeradwyo a'ch rhoi ar y gofrestr.

Disgwylir y bydd cyllideb flynyddol yn cael ei phennu ar gyfer gweithredu'r polisi a gaiff ei ariannu drwy Gronfa Gyffredinol y Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai.

Mewn egwyddor, disgwylir y bydd eiddo sydd ar werth ar y farchnad agored lle cynigir Rhannu Ecwiti i gynorthwyo gyda'r pryniant yn cael ei ariannu drwy'r Gronfa Gyffredinol a bydd eiddo Adeilad Newydd yn cael ei ariannu drwy'r Cyfrif Refeniw Tai.

B – Pa opsiynau eraill bu i chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Mae ein Cynlluniau Cartrefi Gwag yn cynorthwyo aelwydydd lleol i gael mynediad i dai fforddiadwy i'w prynu, bydd y Polisi hwn yn ehangu'r ystod o dai fforddiadwy y gallwn eu cynnig ar gyfer eiddo presennol a rhai a gaiff eu hadeiladau gan y Cyngor. Byddai'r opsiwn i beidio â chynnig Rhannu Ecwiti yn cyfyngu ar ein cynnig i allu cynorthwyo aelwydydd lleol.

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae hwn yn Bolisi newydd a gaiff ei ariannu drwy'r Premiwm Treth Gyngor Ail Gartrefi a bydd Adeilad Newydd y Cyngor yn cael ei ariannu drwy'r Cyfrif Refeniw Tai.

Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Gweithredir y Polisi hwn unwaith y daw penderfyniad terfynol i law ar y Gyllideb ar gyfer 2022-23 a chymeradwyaeth gan y Pwyllgor Gwaith (24 Ionawr, 2022)

Dd – Asesu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Mae pobl sydd â chysylltiad lleol â'u cymunedau yn methu fforddio prynu cartref ar hyn o bryd. Mae'r Polisi hwn yn cynorthwyo pobl i allu aros o fewn eu cymunedau lleol
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut?	Mae yn cynnig cyfleoedd i bobl gael mynediad i dai o fewn eu cymunedau ac ar yr Ynys
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod gyda phwy.	
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rheini y byddai'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol arnynt? Esboniwch sut.	Mae arolwg diweddar o anghenion tai yn dangos bod 69% (44) o'r ymatebwyr yn chwilio am gartref i'w brynu, gydag 11 o'r rhain yn bwriadu prynu eiddo drwy Gynllun Rhannu Ecwiti. Defnyddiwyd y wybodaeth a'r ymatebion o'n hymgyngoriad Strategaeth Dai 2022-27 i ddatblygu'r Polisi hwn
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Dim wedi ei adnabod, gweler Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantaes economaidd-gymdeithasol.	Pobl sydd â chysylltiad lleol â'u cymunedau ac sy'n methu fforddio prynu cartref ar hyn o bryd. Mae'r Polisi hwn yn cynorthwyo pobl i allu aros o fewn eu cymunedau lleol
7	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â	Ni nodwyd unrhyw effaith negyddol. Gweler Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

	thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	
--	--	--

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Yn gefnogol o'r argymhelliad
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Yn gefnogol o'r argymhelliad
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Yn gefnogol o'r argymhelliad
4	Adnoddau Dynol (AD)	Dd/b
5	Eiddo	Dd/b
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	Dd/b
7	Caffael	Dd/b
8	Sgriwtini	Dd/b
9	Aelodau Lleol	Dd/b

F - Atodiadau:
Polisi Rhannu Ecwiti Asesiad Effaith Cydraddoldeb Asesiad Effaith Iaith Gymraeg

Ff – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):

Cyngor Sir Ynys Môn
Polisi Rhannu Ecwiti
Drafft v0. 2

Hanes adolygu

Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
0.1	Medi 2021	Gwnaed yn dilyn trafodaethau cychwynnol ar bolisi
0.2	Hydref 2021	

Dyddiad adolygu nesaf	
Bydd y polisi'n cael ei adolygu ar:	Hydref 2022
Cynhelir yr adolygiad gan:	Tîm Strategaeth Tai, Polisi a Chomisiynu

Manylion cyswllt:

Gwasanaethau Tai, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, Ynys Môn, LL77 7TW

01248 752200

adrantai@ynysmon.gov.uk

Rydym yn hapus i ddarparu'r wybodaeth hon mewn fformatau eraill ar gais - defnyddiwch y manylion cyswllt uchod.

Mae'r ddogfen hon ar gael yn
Saesneg.

Mae'r ddogfen hon ar gael
yn y Gymraeg.

TABL CYNNWYS

- 1. Nodau a phwmpas y polisi**
- 2. Cefndir**
- 3. Dyletswyddau a Chyfrifoldebau**
- 4. Manylion y Polisi**
- 5. Cynllun Cyfathrebu**
- 6. Diffiniadau**

Atodiadau

- 1. Enghreifftiau o sut mae'r cynllun yn gweithio**

1. Nodau a phwrpas y polisi

Pwrpas y Polisi hwn yw cyflwyno Cynllun Rhannu Ecwiti ar gyfer y mathau canlynol o eiddo:-

- a) Eiddo sydd ar werth ar y farchnad agored
- b) Eiddo y mae'r Cyngor yn nodi eu bod ar gael ar sail Rhannu Ecwiti a ariennir o'r Cyfrif Refeniw Tai, Premiwm Treth y Cyngor neu o Rwymedigaethau Cynllunio

Mae'r Polisi yn cynnig cyfle i Brynwyr Tro Cyntaf (BTC) gael benthyciad ecwiti i'w galluogi i brynu cartref addas yn eu hardal leol na fyddent fel arall yn gallu ei fforddio. Nod y cynllun yw helpu aelwydydd incwm isel na fyddent fel arall yn gallu prynu cartref.

Bydd y Cyngor yn cymryd cyfran ecwiti hyd at 30% o'r pris prynu mewn eiddo fel y disgrifir yn a) a b) uchod (gyda disgresiwn i gynyddu hyn hyd at 50% mewn amgylchiadau eithriadol). Bydd uchafswm y pris prynu ar gyfer ymgeiswyr yn cael ei gapio ar £250,000. Bydd hyn yn golygu y bydd angen i BTC roi blaendal llai (lleiafswm o 5% o'r pris prynu) a morgais, gan ei wneud yn llwybr mwy fforddiadwy i fod yn berchen ar gartref.

Mae Strategaeth Tai 2022-27, o dan **Thema 2 – Gwneud y defnydd gorau o'r stoc dai bresennol a gwella cartrefi a chymunedau**, yn datgan y byddwn yn cynnig cyngor, grantiau a benthyciadau i aildddefnyddio cartrefi gwag, mae hyn yn cynnwys cynnig rhannu ecwiti a chymorth i brynwyr tro cyntaf drwy ddefnyddio Treth Premiwm y Cyngor i ariannu'r mentrau hyn.

Mae'r Prosbectws Tai yn dangos bod 190 o'r ymgeiswyr hynny sydd wedi cofrestru ar Dai Teg yn dymuno prynu eu cartref. Mae'r Prospectus yn cynnwys gwybodaeth ar lefel Cyngor Cymuned, gellir defnyddio'r wybodaeth hon wrth gymharu allbynnau'r polisi hwn a'r angen a nodwyd wrth adolygu ei weithredu.

Mae'r Polisi hwn yn amlinellu sut y bydd y Cyngor yn datblygu ac yn caffael eiddo ar sail rhannu ecwiti i ddiwallu'r angen am dai yn yr ardal ac mae'n seiliedig ar arfer gorau.

2. Cefndir

Mae cynigion rhanberchnogaeth a rhannu ecwiti wedi bod yn rhan o bolisi tai'r DU ers o leiaf dri degawd. Fe'u datblygwyd yn wreiddiol i fynd i'r afael â phroblemau fforddiadwyedd yn y 1970au pan oedd chwyddiant yn gyflym iawn a phobl a allai fforddio prynu dros eu hoes waith yn hawdd wedi eu cau allan/heithrio gan ad-daliadau morgais uchel ym mlynnyddoedd cynnar morgais traddodiadol oherwydd cyfraddau llog uchel.

Yn ddiweddarach, daethant yn un o nifer o fentrau perchentyaeth cost isel gyda'r nod o ymestyn perchnogaeth cartref, yn seiliedig ar ddisgwyliadau y byddai incwm aelwydydd yn cynyddu fel y gallent symud i brynu 100 y cant o fewn amser rhesymol (*Allen, P., 1982; Booth a Crook, 1986*). Yn fwy diweddar, defnyddiwyd cynigion rhanberchnogaeth a rhannu ecwiti fel ffordd o ddarparu cymhorthdal isel i gynyddu cyfraddau perchentyaeth drwy alluogi prynwyr ar yr ymylon i brynu wrth i brisiau tai godi'n gyflymach nag incwm a mwy o aelwydydd gael trafferth fforddio tŷ (*NAO, 2006*).

Er bod llawer o fersiynau gwahanol wedi bod dros y blynnyddoedd, mae polisi llywodraeth ganolog wedi canolbwyntio ar ddau fodel craidd:

- **rhanberchnogaeth** lle mae'r prynwr yn prynu cyfran o'r eiddo gyda morgais traddodiadol, tra bod y gyfran arall yn eiddo i landlord cymdeithasol sy'n cael rhent ar yr elfen hon;
- **rhannu ecwiti** lle mae'r prynwr yn prynu 100 y cant o'r eiddo ond yn cael benthyciad ecwiti i dalu rhan o'r gwerth.

Cyfraddau llog

Dim ond ar y gyfran y maent yn ei phrynu y mae gan brynwyr sy'n defnyddio naill ai rhanberchnogaeth neu gynllun rhannu ecwiti forgais traddodiadol, felly mae effaith newidiadau mewn cyfraddau llog yn llai. Yn hytrach, mae prynwyr rhanberchnogaeth yn talu rhent sy'n ymwneud â gwerth cyfalaf. Gall prynwyr cynllun rhannu ecwiti, mewn rhai amgylchiadau, dalu tâl ond nid yw hyn yn amrywio ar sail cyfraddau llog y farchnad. Daw cost y gostyngiad hwn mewn gwariant ar sail colli enillion cyfalaf ond gall y pris ar adeg prynu cyfran yn y dyfodol fod yn uchel neu'n isel yn dibynnu ar y farchnad. Mae'r amrywiadau hyn yn gysylltiedig â gwerthoedd ecwiti yn hytrach na chyfraddau llog. Felly mae rhanberchnogaeth a rhannu ecwiti yn lleihau'r risg o newidiadau i'r gyfradd llog drwy leihau maint y morgais traddodiadol. Mae'r cyfanswm a ad-delir yn gysylltiedig â gwerth yr eiddo ar y pryd, ac nid y swm a fenthycwyd yn wreiddiol.

(Shared ownership and shared equity: reducing the risks of home-ownership, JRF 2010)

Amlygodd papur ymchwil Tŷ'r Cyffredin - Papur Briffio Cydberchnogaeth - *Shared ownership (England): the fourth tenure 2020* - y gall mentrau o'r fath fod yn:

Gymhleth - mae rhanberchnogaeth yn ddeiliadaeth hybrid gymhleth, a all fod yn anodd i ddarpar brynwyr, darparwyr a benthycwyr ei deall. Mae hyn yn cael ei gymhlethu fwy fyth gan amrywiadau mewn enwau cynigion a ddefnyddir gan wahanol ddarparwyr a'r gwahanol ofynion cymhwysedd ychwanegol ar draws gwahanol ardaloedd.

Ymateb i broblemau o ran argaeledd - mewn marchnad dai sy'n codi, mae'n mynd yn ddrutach i brynu cyfranddaliadau pellach yn yr eiddo ac mae'r hyn y cyfeirir ato fel '*staircasing*' yn golygu costau ychwanegol i'r cydberchennog, gan gynnwys ffioedd prisio, cyfreithiol a morgeisi. Mae costau cynyddol rhanberchnogaeth wedi ei gwneud yn fwy heriol i aelwydydd symud ymlaen i berchnogaeth lawn. Aeth tua 4,000 o aelwydydd ymlaen i berchnogaeth 100% yn 2018/19, sy'n cyfateb i 2.3% o'r holl gartrefi ar sail rhannu ecwiti sy'n eiddo i gymdeithasau tai.

Morgeisi ar gael - ystyrir bod argaeledd morgeisi cyfyngedig a chyfraddau llog llai ffafriol ar forgeisi rhanberchnogaeth yn ffactor sy'n cyfyngu ar y nifer sy'n manteisio ar gydberchnogaeth.

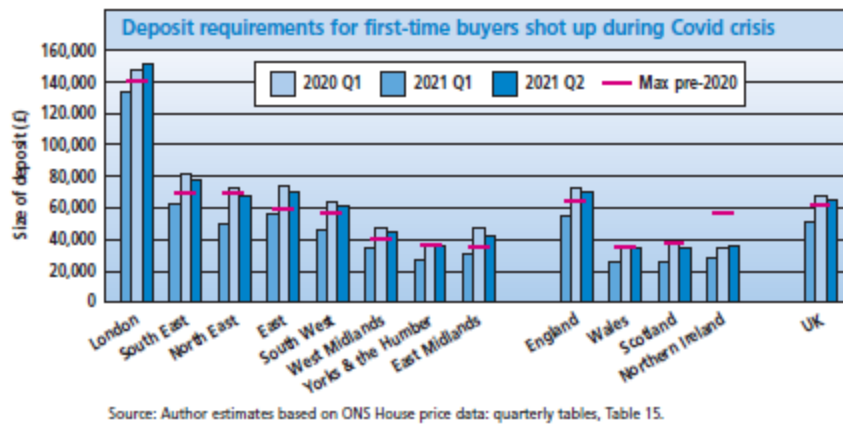
Galw cyfyngedig mewn rhai ardaloedd - mae'r galw am gydberchnogaeth yn amrywio o amgylch y wlad, yn ogystal â hyfywedd ariannol datblygu. Mae'r galw mwyaf lle mae fforddiadwydd fwyaf anodd - yn ne Lloegr yn bennaf. Mewn rhai ardaloedd mae cynllun Cymorth i Brynu: Benthyciad Ecwiti'r Llywodraeth yn fwy deniadol yn ariannol i brynwyr tro cyntaf.

Ailwerthu - nid yw'r broses ar gyfer gwerthu eiddo rhanberchnogaeth yn syml. At hynny, mae'r farchnad eilradd yn fach a all ei gwneud yn anodd paru prynwyr a gwerthwyr neu symud o fewn y ddeiliadaeth.

Er bod yr uchod yn cyfeirio at gynlluniau Rhanberchnogaeth, gallai'r rhain fod yn ffactorau macro sy'n dylanwadu ar weithredu'r polisi hwn ac yn llywio'r gwaith o'i adolygu dros amser.

Mae Papur Briffio'r Hydref Adolygiad Tai C1H y DU, 2021 yn tynnu sylw at y ffaith bod rhai prynwyr tro cyntaf o dan anfantais a bod anghydraddoldeb yn cael ei lywio gan y farchnad dai. Mae hefyd yn nodi y bydd y perygl o wynebu dyledion yn tyfu os bydd prynwyr tro cyntaf yn ymestyn eu sefyllfa ariannol i fynd ar yr ysgol dai ac yna'n wynebu cyfraddau morgais uwch ac enillion cyfalaf cyfyngedig dros y blynyddoedd nesaf.

Mae'r tabl isod yn dangos y cynnydd yn swm y blaendal sy'n ofynnol gan brynwyr tro cyntaf yn ystod argyfwng Covid:

Mae'r Adolygiad yn nodi bod 'Covid wedi amharu ar batrymau ymddygiad cartrefi, yn barhaol efallai, gyda chanlyniadau gwirioneddol i'r farchnad dai. Mae'r cyfyngiadau symud a mwy o gyfleoedd i weithio'n hyblyg wedi sbarduno galw mawr am le ychwanegol, cynnydd enfawr mewn lefelau gweithgarwch a phwysau anochel ar brisiau. Ar ben hyn cyflwynwyd gwyliau treth stamp yn 2020 – ymateb i wleidyddiaeth perchentyaeth ochr yn ochr â'r awydd i ysgogi'r economi ehangach – gan roi hwb arbennig i berchnogion presennol a buddsoddwyr (ar draws llawer o'r DU)'.

3. Dyletswyddau a Chyfrifoldebau

Mae'r cynllun yn ddewisol ac yn amodol ar y cyllid sydd ar gael.

3.1 Dyletswyddau a Chyfrifoldebau'r Cyngor

Ariennir y fenter hon o'r Cyfrif Refeniw Tai, Premiwm Treth y Cyngor a/neu Rwymedigaethau Cynllunio gydag uchafswm cyfran ecwiti a roddwyd gan y Cyngor o £75,000 gyda phris prynu wedi'i gapio ar gyfer ymgeiswyr am £250,000. Mae'r swm yn dibynnu ar bris cartrefi yn yr ardal lle mae angen i brynu'r cartref a modd ariannol yr aelwyd.

3.1.1 Bydd ymgeiswyr yn cael blaenoriaeth yn seiliedig ar ddyddiad cymeradwyo.

3.1.2 Ni fydd y Cyngor na Tai Teg yn rhoi cyngor ariannol i ymgeiswyr a bydd unrhyw ganllawiau a roddir yn cael eu cyfyngu i wybodaeth ffeithiol yn unig. Bydd ymgeiswyr yn cael eu hannogi i geisio cyngor ariannol annibynnol gan gynghorydd sydd â dealltwriaeth o ran berchnogaeth a gofynion benthycwyr cysylltiedig.

3.1.3 Uchafswm y cymorth a ddarperir gan y Cyngor yw £75,000 oni chytunir fel arall, uchafswm y cymorth benthyciad fydd 30% o werth yr eiddo cymwys.

3.1.4 Sicrheir y benthyciad ecwiti drwy ail arwystl cyfreithiol ar yr eiddo, ar ôl y morgais cyntaf a godir.

3.1.5 Gallai'r Cyngor gael cynnydd yng ngwerth cyfranddaliadau ecwiti'r eiddo yn ogystal â gwerth am lai na'r gyfran ecwiti wreiddiol pan werthir yr eiddo.

3.1.6 Bydd y Cyngor yn codi ffi weinyddol am amser swyddog a dreulir ar dasgau gweinyddol sy'n ymwneud â'r eiddo.

3.2 Cyfrifoldebau'r Cyngor a'r Perchennog

3.2.1 Ail-werthu

Mae'n ofynnol i'r Perchennog hysbysu'r Cyngor o'u bwriad i werthu'r eiddo. Pan dderbynnir hysbysiad o'r fath, bydd y Cyngor yn penodi syrfêwr cymwys RICS annibynnol o fewn 14 diwrnod i ganfod gwerth presennol yr eiddo ar y farchnad. Bydd y gost yn cael ei hailgodi ar y Perchennog.

Mae gan y Cyngor 8 wythnos ar ôl derbyn hysbysiad bod y Perchennog yn dymuno gwerthu ei eiddo i gytuno i brynu'r eiddo ar Werth y Farchnad Agored. Os nad yw'r Cyngor yn gallu cytuno i brynu'r eiddo, mae gan y Perchennog hawl i hysbysebu'r eiddo ar y farchnad agored ac ad-dalu ecwiti'r Cyngor yn seiliedig ar y prisiad neu bris gwerthu, pa un bynnag yw'r uchaf.

3.2.2 Bydd symiau sy'n ad-daladwy i'r Cyngor yn cael eu hailgylchu i'w defnyddio yn y dyfodol wedi'i hwyluso gan y Polisi hwn

3.2.3 Staircasing

Ystyr y term Saesneg staircasing yw bod perchnogion yn gallu cynyddu cyfran y berchentyaeth ar unrhyw adeg. Mae'r pris a delir am unrhyw gynnydd o ran cyfran yn seiliedig ar werth llawn yr eiddo ar y farchnad agored ar yr adeg i gynyddu cyfran y berchentyaeth y fel y'i haseswyd gan syrfêwr cymwysedig RICS.

Pan fydd y Cyngor yn cael gwybod am fwriad y Perchennog i gynyddu cyfran y berchentyaeth, penodir syrfêwr annibynnol o fewn 14 diwrnod. Bydd y gost yn cael ei hail-godi ar y Perchennog. Bydd prisiad yn ddilys am dri mis o'r dyddiad a dderbyniwyd gan y Cyngor.

Disgwylir y bydd y Perchnogion yn cwblhau eu pryniant i gynyddu cyfran y berchentyaeth o fewn y cyfnod hwnnw, fodd bynnag, os bu oedi y tu hwnt i reolaeth y Perchennog, gall y Cyngor

ganiatáu i hyn gael ei ymestyn i chwe mis. Bydd y Perchennog yn gallu cynyddu cyfran y berchentyaeth hyd at 90%o werth yr eiddo.

3.2.4 Staircasing ar i lawr

Mae *staircasing* ar i lawr yn golygu ail-brynu rhywfaint o'r ecwiti gan y Perchennog. Bydd cost syrfewyr annibynnol, fel y'u penodir gan y Cyngor, yn cael eu hailgodi ar y Perchennog. Yn dilyn hyn, bydd y Perchennog yn parhau i fyw yn yr eiddo ond yn berchen ar gyfran lai. Mae *staircasing* ar i lawr yn ôl disgrisiwn y Cyngor fel y darparwr a dim ond mewn amgylchiadau eithriadol y caiff ei ystyried. Gallai fod oherwydd bod y Perchennog mewn perygl o adfeddiannu neu fynd i ôl-ddyledion ac na ellir dod o hyd i ateb arall. Ni fydd y Cyngor yn cytuno i fod yn berchen ar fwy na 50% o'r gyfran ecwiti

3.3 Dyletswyddau a Chyfrifoldebau

Rhaid i'r ymgeisydd fodloni'r Cymhwyster Asesu isod (4) yn ogystal â'r gofynion canlynol:

3.3.1 Bydd angen i'r ymgeisydd sicrhau morgais ad-dalu drwy gydol y benthyciad morgais.

3.3.2 Bydd aelwydydd yn symud i'r cartref ac yn ei ddefnyddio fel eu prif gartref. Nid ystyrir bod pobl sy'n byw mewn llety gwyliau neu lety dros dro arall (er enghraifft, ysbyty neu lety fyfyrwyr) yn byw yno fel arfer oni bai eu bod yn gallu dangos mai hwn fu eu hunig gartref neu eu prif gartref am gyfnod o 5 mlynedd o leiaf. Fel arfer, nid yw byw fel arfer yn cynnwys pobl sy'n cael eu cadw mewn carchar neu mewn hostel mechnïaeth.

3.3.3 Mae'r Perchennog yn gyfrifol am gynnal a chadw'r eiddo.

3.3.4 Ni ddylid trefnu unrhyw fenthyciadau yn erbyn yr eiddo gan y Perchennog heb ganiatâd y Cyngor ymlaen llaw.

3.3.5 Yswiriant Adeiladau

Cyfrifoldeb y Perchennog yn unig yw cael a sicrhau yswiriant adeiladau a chynnwys ar gyfer yr eiddo. Bydd y Cyngor yn gofyn am gopi o'r dogfennau polisi yswiriant adeiladau neu unrhyw yswiriant arall sy'n ymwneud â'r eiddo drwy roi 28 diwrnod o rybudd ysgrifenedig.

3.3.6 Ar ôl Gwerthu

Bydd perchnogion yn gyfrifol am dalu ffioedd sy'n gysylltiedig â chofrestru i bwrpas y Gofrestrfa Tir, talu treth stamp, treth tir a ffioedd cyfreithiol.

3.3.7 Isosod

Mae'r polisi hwn yn gwahardd isosod. Diben hyn yw diogelu arian cyhoeddus rhag cael eu camddefnyddio a sicrhau nad yw ymgeiswyr yn ymrwymo i rannu ecwiti er budd ariannol (ar wahân i greu ecwiti). Bydd ceisiadau i isosod fel arfer yn cael eu gwrthod gan y Cyngor. Mewn amgylchiadau eraill, gall y Cyngor roi caniatâd i gydberchennog isosod. Ym mhob achos, rhaid bod y Cyngor yn cymeradwyo'n ysgrifenedig unrhyw achos o is-osod neu letywyr.

3.3.8 Gallai'r Perchennog gael cynnydd yng ngwerth gwerth cyfranddaliadau ecwiti'r eiddo yn ogystal â gwerth am lai na'r gyfran ecwiti wreiddiol pan werthir yr eiddo.

4. Manylion y Polisi

4.1 Asesu Cymhwysedd

Nod rhannu ecwiti yw helpu pobl y mae arnynt angen tai ond sy'n methu â phrynu cartref ar y farchnad agored heb gymorth.

- 4.2.1** Rhaid i bob darpar brynwr gael eu cofrestru a'u cymeradwyo gan [Tai Teg](#). Nid oes cost i'r ymgeisydd ar gyfer cofrestru ond mae'r asesiad ar gyfer eiddo o dan y cynllun hwn yn ddarostyngedig i ffi. Bydd yr asesiad yn ei gwneud yn ofynnol i ymgeiswyr gyflwyno dogfennau perthnasol e.e. slipiau cyflog, cyfriflenni banc, cyfriflen cynilion. Mae'r asesiad fforddiadwydd yn sicrhau bod y person(au) yn gallu cael morgais ond nad yw'r swm sydd ar gael drwy'r dulliau hyn a thrwy gynilion yn ddigon i fforddio prynu cartref yn llwyr sy'n addas i ddiwallu eu hanghenion.
- 4.2.2** Rhaid i'r ymgeisydd fod yn brynwr tro cyntaf neu wedi bod yn berchen ar eiddo o'r blaen ond nad yw'n berchennog tŷ ar hyn o bryd. Caiff perchnogion ar gynlluniau rhannu ecwiti presennol hefyd wneud cais am gymorth.
- 4.2.3** Mae uchafswm y pris prynu wedi'i gapio ar £250,000 ar gyfer ymgeiswyr.
- 4.2.4** Mae angen i'r aelwyd allu codi isafswm blaendal o 5% ar gyfran y cartref, y byddant yn berchen arno ac i allu cael morgais ar y gyfran y byddant yn ei phrynu.
- 4.2.5** Bydd yr ymgeisydd yn cael blaenoriaeth fely disgrifir isod:

Blaenoriaeth 1 Ymgeiswyr sydd wedi byw am 5 mlynedd neu fwy yn ardal y Cyngor Cymuned lle mae'r eiddo wedi'i leoli.

Blaenoriaeth 2 Ymgeiswyr sydd wedi byw am 5 mlynedd neu fwy yn un o ardaloedd y Cyngor Cymuned sy'n ffinio ag ardal y Cyngor Cymuned lle mae'r eiddo wedi'i leoli.

Blaenoriaeth 3 Ymgeiswyr sydd wedi byw neu weithio yn Ynys Môn am gyfnod o 5 mlynedd.

A bod amgylchiadau'r ymgeiswyr yn

- sefydlog a byddai'n eu galluogi i wneud taliadau morgais a'u cynnal, a thalu blaendal

Ond

- na allant fforddio prynu ar y farchnad agored heb gymorth

5. Cynllun Cyfathrebu

Bydd y Cyngor yn defnyddio nifer o ddulliau o hysbysebu eiddo Rhannu Ecwiti ar draws yr Ynys. Bydd hyn yn cynnwys hysbysebu cartrefi Rhannu Ecwiti Newydd cyn iddynt gael eu cwblhau drwy Tai Teg a thrwy gyfryngau cymdeithasol y Cyngor. Mae graddau'r marchnata'n cael ei benderfynu ar sail safle ar gyfer cynlluniau adeiladu newydd.

Bydd eiddo a ailwerthir yn cael ei hysbysebu drwy Tai Teg.

6. Diffiniadau i bwrpas y Polisi hwn

Rhwymedigaethau Cynllunio	Fel y'i diffinnir o dan y Canllawiau Cynllunio Atodol, Medi 2019
Prynwyr Tro Cyntaf	Prynwr tro cyntaf neu efallai ei fod wedi bod yn berchen ar eiddo o'r blaen ond nad yw'n berchennog tŷ ar hyn o bryd
Amgylchiadau eithriadol	Mae angen meddygol i brynu eiddo sydd wedi'i addasu neu y gellir ei addasu
Y Perchennog	Meddiannydd yr eiddo sy'n berchen ar ran o'r eiddo gyda'r Cyngor
Y Cyngor	Cyngor Sir Ynys Môn sydd ag ail arwystl ar yr eiddo
Tai Teg	Mae Tai Teg yn rhoi gwahanol opsiynau ynglŷn ag unedau fforddiadwy sydd ar gael, boed yn eiddo i'w rhentu (rhent canolraddol) neu eiddo i'w prynu sydd yn fwy fforddiadwy nag eiddo sydd ar werth ar y farchnad agored. Mae'r safle we yn darparu'r gwybodaeth am y gynlluniau sydd ar gael a'r meini prawf sydd rhaid eu cyrraedd er mwyn i chi gael eich cymeradwyo a'ch rhoi ar y gofrestr.
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	Cofnod o'r holl wariant refeniw ac incwm sy'n ymwneud â darparu tai cyngor a gwasanaethau cysylltiedig.
Gwerth y Farchnad	Y pris a geid am yr eiddo pe bai'n cael ei werthu ar y farchnad agored gan brynwr/gwerthwr parod
Ffi Weinyddol	Bydd ffi o £500 yn daladwy
Ail-werthu	Y broses lle mae'r Perchennog yn gwerthu'r eiddo i rywun arall
Staircasing	Y broses o gaffael cyfranddaliadau ychwanegol gan y Cyngor
Staircasing ar i lawr	Y Cyngor yn ail-brynu rhywfaint o'r ecwiti gan y Perchennog presennol

Atodiad 1 Enghreifftiau o sut mae'r cynllun yn gweithio

Pris tai a nodwyd gan yr aelwyd sy'n addas ar gyfer eu hanghenion = £120,000

- Incwm blynyddol y cartref = £23,000
- Morgais @ 3.5 gwaith incwm = £80,500
- Ynghyd â blaendal o 5% = £6,000
- Diffyg = £120,000 llai £84,500 = £35,500 neu 30% o werth yr eiddo.

Sut mae'r benthyciad yn Gweithio

Telir y diffyg rhwng y swm sy'n fforddiadwy i'r ymgeisydd a phris yr eiddo gan y Cyngor gyda'r swm yn cael ei gyfrifo fel canran o werth presennol yr eiddo. Os gwerthir yr eiddo yn y dyfodol, yna'r ganran hon o werth y farchnad, ar yr adeg y gwerthir yr eiddo, sy'n ad-daladwy i'r Cyngor ac yn cael ei "ailgylchu" i'w ddefnyddio yn y dyfodol. Mae gan yr aelwyd gyfrifoldebau perchnogaeth cartref llawn ar gyfer yr eiddo sy'n cynnwys gwaith cynnal a chadw llawn ond nid yw'n talu unrhyw log ar y benthyciad a roddwyd gan y Cyngor. Os bydd gwerth yr eiddo yn lleihau'r swm sy'n ad-daladwy i'r Cyngor, bydd yn seiliedig ar werth yr eiddo yn y dyfodol fel y dangosir yn Enghraifft a).

Os bydd gwerth yr eiddo'n cynyddu bydd y swm sy'n ad-daladwy i'r Cyngor yn seiliedig ar werth yr eiddo yn y dyfodol fel y dangosir yn Enghraifft b).

Enghraifft a

Mae cwpl yn defnyddio'r cynllun i brynu eiddo 2 ystafell wely yn 2020 am £ 120,000. Mae'r cwpl yn darparu blaendal o 5% o'r pris prynu (£ 6000) ac mae 30% o'r pris prynu yn cael ei ariannu gan fenthyciad ecwiti o £ 36,000 gan y Cyngor. Maen nhw'n cymryd morgais o £78,000 am y gweddill. Felly mae gan y cwpl gyfran o 70% yn yr eiddo (£ 84,000). Ar ôl tair blynedd maen nhw'n symud i ffwrdd o Ynys Môn ac yn gwerthu'r eiddo yn 2023 am £118,000. Mae'r cwpl yn derbyn 70% o'r pris gwerthu h.y. £ 82,600 a rhaid ad-dalu 30% i'r Cyngor, h.y. £ 35,400.

Enghraifft b

Mae cwpl yn defnyddio'r cynllun i brynu eiddo 2 ystafell wely yn 2020 am £ 120,000. Mae'r cwpl yn darparu blaendal o 5% o'r pris prynu (£ 6,000), ac mae 30% o'r pris prynu yn cael ei ariannu gan fenthyciad ecwiti o £ 36,000 gan y Cyngor. Maen nhw'n cymryd morgais o £ 78,000 am y gweddill. Felly mae gan y cwpl gyfran o 70% yn yr eiddo (£ 84,000). Maen nhw'n gwerthu'r eiddo yn 2025 am £ 132,000. Mae'r cwpl yn derbyn 70% o'r pris gwerthu, h.y. £ 92,400 a rhaid ad-dalu 30% i'r Cyngor, h.y. £ 39,600

Bydd aelwydydd yn gallu prynu ecwiti ychwanegol yn yr eiddo mewn ffyrdd 'staircasing' o 10% o werth y farchnad Enghraifft c)

Enghraifft c

Mae cwpl yn defnyddio'r cynllun i brynu eiddo 2 ystafell wely yn 2020 am £ 120,000. Mae'r cwpl yn darparu blaendal o 5% o'r pris prynu (£ 6,000), ac mae 30% o'r pris prynu yn cael ei ariannu gan fenthyciad ecwiti o £ 36,000 gan y Cyngor. Maen nhw'n cymryd morgais o £ 78,000 am y gweddill. Felly mae gan y cwpl gyfran o 70% yng ngwerth yr eiddo (£ 84,000).

Ar ôl tair blynedd, maent yn canfod y gallant fforddio cynyddu eu cyfran o'r eiddo 10% i 80%. Maent yn cael prisiad o'r eiddo gan Syrfëwr Siartredig cymwys sy'n nodi bod yr eiddo werth £125,000. Mae eu cyfran gyfredol o 70% yn seiliedig ar y prisiad newydd bellach yn werth £87,500. Cyfran o 80% yn seiliedig ar y prisiad newydd yw £100,000. Felly bydd y cwpl yn talu £12,500 i'r Cyngor er mwyn cynyddu eu cyfran ecwiti i 80%. Pan fyddant yn gwerthu'r eiddo yn 2025 am £132,000 maent yn derbyn 80% o'r enillion (£105,600) ac ad-delir 20% (£26,400) i'r Cyngor.

Templed ar gyfer Asesu'r Effaith ar Gydraddoldeb (gan gynnwys yr iaith Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol) Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
V0.1	Hydref 2021	
V0.2	Ionawr 2022	Cwesitwn 17

Cam 1: Y Cefndir	
1 - Beth sy'n cael ei asesu?	Polisi Rhannu Ecwiti
2 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sy'n bodoli eisoes?	Cynnig newydd i gynnig rhannu ecwiti mewn tai presennol ac eiddo newydd wedi ei adeiladu
3 - Beth yw nodau a phwmpas y cynnig yma?	Cyfle i bobl brynu cartref fyddai tu allan i'w cyrraedd ar y farchnad agored

Cam 1: Y Cefndir		
4 - Pwy sydd yn gyfrifol am y cynnig sy'n cael ei asesu?	Gwasanaethau Tai- Uned Strategol, Polisi a Chomisiynu	
5 - Pwy yw'r swyddog arweiniol ar gyfer cynnal yr asesiad yma?	Rheolwr Strategol, Polisi a Chomisiynu	
6 - Pwy arall sy'n cymryd rhan yn yr asesiad yma?	Uned Strategol, Polisi a Chomisiynu Swyddog Tai Gwag Rheolwr Datblygu Tai Rheolwr Polisi ac Iaith Gymraeg	
7 - Oes yna gyswllt rhwng y cynnig yma a meysydd gwaith eraill? Er enghraifft, oes yna unrhyw gynigion neu bolisiâu eraill y dylid eu cymryd i ystyriaeth wrth asesu'r effaith?	Strategaeth Tai Interim 2021-22 a Strategaeth Tai Draft 2022-27	
8 - Ydy'r cynnig yn berthnasol i sut mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â dyletswydd cyffredinol y sector gyhoeddus mewn perthynas â phobl a warchodir gan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010? Fel rheol, mae unrhyw cynnig sy'n cael effaith ar bobl yn debygol o fod yn berthnasol ar draws pob grwp a warchodir.	Dileu camwahaniaethu ac aflonyddu	
	Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	
	Meithrin perthynas dda	
	Diogelu hyrwyddo hawliau dynol	
9 - Ydy'r cynnig yn benderfyniad strategol? Os hynny, mae'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol yn berthnasol - gweler atodiad 1.		

Cam 1: Y Cefndir	
10 - Pwy fyddai'n cael eu heffeithio gan y cynnig/ion (yn negyddol neu'n gadarnhaol, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol)? Os yw'r penderfyniad yn un strategol, sicrhewch eich bod yn ystyried yn benodol a fyddai'r cynnig yn effeithio mwy ar bobl sy'n byw mewn amgylchiadau economaidd gymdeithasol llai ffafriol nag eraill yn yr un gymdeithas(gweler atodiad 1).	Pobl sydd hefo cysylltiad lleol hefo eu cymunedau ac sydd ddim yn gallu fforddio prynu eu cartref. Mae nod y cynnig o gynorthwyo yn debygol o gael effaith gadarnhaol ar amgylchiadau economaidd-gymdeithasol rhai unigolion drwy ganiatau iddynt bod a rhan mewn perchnogi eiddo. Gall hyn yn ei dro lleihau'r ansicrwydd all fod gysylltiedig a threfniadau byw ansefydlog, fel cyd-fyw a theulu/frindiau neu rentu. Hefyd yn cynorthwyo pobl i fyw yn agosach at rwydweithiau cefnogi/teuluol.

Cam 2.1: Casglu gwybodaeth – Safonau'r Gymraeg a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011	
11 - A yw y cynnig yma'n sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yn unol â Pholisi iaith Gymraeg y Cyngor Sir?	Bydd unrhyw wasanaethau yn gysylltiedig â'r cynnig yn cael eu darparu'r Gymraeg yn unol â gofynion safonau'r Gymraeg a pholisi iaith Gymraeg y Cyngor
12 - Oes cyfle yma i gynnig mwy o gyfleoedd i bobl ddysgu a / neu ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau bob dydd?	Bydd yn cynnig cyfle i bobl aros o fewn eu cymunedau a chyfrannu a defnyddio gwasanaethau lleol sydd ar gael yn Gymraeg. Bydd hefyd yn cynnig cyfle i bobl fanteisio ar gyfleon addysg lleol, yn cynnwys addysg cyfrwng Gymraeg
13 – A fydd y maes gwaith hwn yn gwneud cynnig rhagweithiol i ddarparu gwasanaethau yn Gymraeg i ddefnyddwyr?	Bydd unrhyw wasanaethau yn gysylltiedig â'r cynnig yn cael eu darparu naill ai'n Gymraeg neu ddwyieithog er mwyn caniatáu siaradwyr Cymraeg ddefnyddio'r iaith yn ddiofyn.
14 – A fydd y cynnig hwn yn debygol o warchod a hyrwyddo'r Gymraeg o fewn y gymuned?	Credwn y bydd ac yn cyfrannu ar gyflawni gweledigaeth maes blaenoriaeth tri Strategaeth Hybu'r Gymraeg 2021-26, y Gymuned, sef, 'Trigolion yn gallu fforddio byw a phrynu tai yn eu cymunedau lleol.'
Er mwyn eich cynorthwyo i ateb y cwestiynau uchod, mae'r Canllawiau Asesu Effaith corfforaethol yn rhestru cyfres o gwestiynau y dylid eu hystyried wrth edrych sut bydd cynigion yn effeithio ar yr iaith Gymraeg yn gyffredinol. Bydd y graddau mae'r cwestiynau hyn yn berthnasol yn dibynnu ar y cynnig dan sylw. Fodd bynnag: • Os ydych yn edrych ar sut fyddai prif bolisiau, strategaethau, cynlluniau neu ganllawiau'r Cyngor yn effeithio ar y Gymraeg; neu • Os yw eich ymateb cychwynnol i'r cwestiynau uchod yn codi unrhyw bryderon neu dystiolaeth i awgrymu y byddai'r cynnig yn trîn yn Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg neu'n effeithio'n negyddol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg;	

Cam 2.1: Casglu gwybodaeth – Safonau'r Gymraeg a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011	
dylid cynnal asesiad mwy cynhwysfawr o'r effaith ar y Gymraeg. Mae templed ar wahân ar gael ar MonITor. Mae dogfen gyngor arferion da Comisiynydd y Gymraeg hefyd ar gael ar MonITor i'ch cynorthwyo ymhellach .	

Cam 2.2: Casglu gwybodaeth – Deddf Hawliau Dynol 1998	
15 - Oes yna unrhyw faterion sydd angen ystyriaeth o ran Hawliau Dynol? Os oes, beth yw'r materion yma? Er enghraifft, a fyddai'r cynnig yn arwain at fethu a diogelu'r hawl i breifatrwydd?	(Mae'r 16 hawl sylfaenol wedi'u rhestru yn Atodiad 2). na

Cam 2.3: Casglu Gwybodaeth – Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015		
16 - Ydi cynnig yn cyflawni unrhyw rai o'r saith nod llesiant cenedlaethol a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015? (Mae disgrifiadau o'r nodau llesiant wedi'u rhestru yn Atodiad 3)	Cymru lewyrchus	yndi
	Cymru gydnerth	yndi
	Cymru iachach	yndi
	Cymru sy'n fwy cyfartal	yndi
	Cymru o gymunedau cydlynus	yndi
	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	yndi
	Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang	Bydd tai newydd o safon uchel effeithlonrwydd ynni

Cam 2.4: Casglu Gwybodaeth – Ymgysylltu / Ymgynghori / Tystiolaeth / Llenwi Bylchau o ran gwybodaeth	
Gweler y rhestr wirio cyn ymgysylltu ac ymgynghori, sydd ar gael ar MonITor	
17 - Beth sydd wedi cael ei wneud hyd yn hyn o ran ymgysylltu ac ymgynghori mewn perthynas â'r cynnig yma?	Cyhoeddwyd holiadur angen am dai a chasglwyd gwybodaeth o'n hymatebion i'r ymgynghoriad ar ein Strategaeth Tai

Cam 2.4: Casglu Gwybodaeth – Ymgysylltu / Ymgynghori / Tystiolaeth / Llenwi Bylchau o ran gwybodaeth Gweler y rhestr wirio cyn ymgysylltu ac ymgynghori, sydd ar gael ar MonITor	
18 – Pa wybodaeth arall ydych chi wedi ei ddefnyddio fel rhan o'ch asesiad? Rhestrwch unrhyw adroddiadau, gwefannau ayyb a ddefnyddiwyd yma a chynnwys y dystiolaeth berthnasol a gafwyd yn y tabl yng Ngham 3 isod.	Gwybodaeth o'r Strategaeth Tai a Phrospectws Tai
19 - Oes yna unrhyw fylchau yn y wybodaeth a gasglwyd hyd yma? Os oes, sut fydd y rhain yn cael sylw?	

Cam 3: Asesu'r effaith debygol ac adnabod camau lliniaru

20 - Nodwch isod unrhyw effaith debygol o safbwynt cydraddoldeb ar y grwpiau unigol, ynghyd ag adnabod pa gamau gellir eu cymryd i leihau neu wella'r effeithiau yma. *Er mwyn penderfynu natur yr effaith debygol, dewisiwch un o'r canlynol os gwelwch yn dda – **Negyddol / Cadarnhaol / Dim effaith**

Y grwp / a warchodir	*Yr effaith debygol	Manylion am yr effaith (gan gynnwys tystiolaeth i gefnogi'r canfyddiadau)	Camau i liniaru effaith negyddol
Oed	Positif		
Anabledd	Positif		
Rhyw	Positif		
Newid Rhyw	Positif		
Beichiogrwydd a Mamolaeth	Positif		
Hil / Ethnigrwydd / Cenedligrwydd	Positif		

Y grwp / a warchodir	*Yr effaith debygol	Manylion am yr effaith (gan gynnwys tystiolaeth i gefnogi'r canfyddiadau)	Camau i liniaru effaith negyddol
Crefydd neu Gred	Positif		
Cyfeiriadedd Rhywiol	Positif Positif		
Priodas neu bartneriaeth sifil	Positif		
Yr iaith Gymraeg	Positif		
Hawliau Dynol	Positif		
Unrhyw fater perthnasol arall			
Mae cysylltiadau clir rhwng materion cydraddoldeb a materion economaidd-gymdeithasol. Gall camwahanuachu achosi anfantais economaidd-gymdeithasol yn uniongyrchol. Os ydych chi unrhyw faterion o'r fath yn amlwg wrth asesu materion sydd ddim yn rai strategol, dylid rhoi ystyriaeth ddyledus iddynt a'u cofnodi o dan y grwp gwarchodedig perthnasol, neu o dan 'unrhyw fater perthnasol arall' uchod.			

Cwblhewch y rhan yma os yw'r cynnig yn fater strategol (gweler atodiad 1)			
Y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol	*Yr effaith debygol	Manylion am yr effaith (gan gynnwys tystiolaeth i gefnogi'r canfyddiadau)	Camau i liniaru effaith negyddol
A yw'r cynnig yn debygol o achosi anghydraddoldebau o ran canlyniadau o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol?	Effaith isel		

Cam 4 – Canlyniad yr asesiad

Mae pedwar canlyniad posibl – cadwch y rhain mewn cof wrth gwblhau'r rhan nesaf:

- **Canlyniad 1: Dim newid mawr** - Mae'r asesiad yn dangos bod y cynnig yn gadarn; nid oes unrhyw botensial am wahaniaethu nac effaith niweidiol. Cymerwyd pob cyfle i hyrwyddo cydraddoldeb.
- **Canlyniad 2: Addasu'r cynnig** - Mae'r asesiad yn amlygu problemau posibl neu gyfleoedd a fethwyd. Addaswch y cynnig i oresgyn rhwystrau neu hyrwyddo cydraddoldeb yn well.
- **Canlyniad 3: Parhau â'r cynnig** - Mae'r asesiad yn amlygu'r potensial am effaith niweidiol neu gyfleoedd a fethwyd i hyrwyddo cydraddoldeb. Amlinellwch yn glir y cyfiawnhad dros barhau ag ef. Dylai'r cyfiawnhad gael ei gynnwys yn yr asesiad a rhaid iddo fod yn unol â'r ddyletswydd i roi ystyriaeth briodol. Ar gyfer y cynigion perthnasol pwysicaf, bydd angen rhesymau cymhellol.
- **Canlyniad 4: Atal a dileu'r cynnig** - Mae'r cynnig yn dangos gwahaniaethu anghyfreithlon gwirioneddol neu bosibl. Rhaid ei atal a'i ddileu neu ei newid. (Mae'r codau ymarfer a'r arweiniad ar bob un o ddyletswyddau'r sector cyhoeddus ar wefan y Comisiwn yn darparu gwybodaeth am yr hyn sy'n gyfystyr â gwahaniaethu anghyfreithlon)

Cam 4 – Canlyniad yr asesiad	
21 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol o ran cydraddoldeb, yr iaith Gymraeg ac, os yn berthnasol, anfantais economaidd-gymdeithasol (sef crynodeb o'r tabl/au yng nghanam 3).	Dim newid mawr
22 - Disgrifiwch unrhyw weithredu a wnaed, neu a fwriedir, i wneud y mwyaf o hyrwyddo cydraddoldeb a'r iaith Gymraeg, nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac, os yn berthnasol, i sicrhau gwell canlyniadau i'r rhai sy'n wynebu anfantais economaidd,	Dim newid mawr
23 - A fyddai unrhyw elfen o'r cynnig yn mynd yn groes i nodau llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015?	Dim newid mawr
24 - A oes angen edrych ar beth y gellid eu gwneud yn wahanol, neu ail-ystyried y cynnig yn gyfan gwbl, o ganlyniad i gynnal yr asesiad yma?	Dim newid mawr

Cam 4 – Canlyniad yr asesiad	
(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).	
25 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?	
26 - A fydd y cynnig yn cael ei fabwysiadu / anfon ymlaen am gymeradwyaeth? Pwy fydd yn gwneud y penderfyniad?	Bydd yn cael ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith
27 - Oes yna drefniadau monitro mewn lle? Beth yw'r trefniadau hynny?	Adolygu ar ôl 1 blwyddyn

Cam 5 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog arweiniol	Amserlen

Atodiad 1 - Cymru Fwy Cyfartal - Y Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol

Beth yw'r Ddyletswydd?

Nod cyffredinol y ddyletswydd yw sicrhau gwell canlyniadau i'r rheini sy'n dioddef anfantais economaidd-gymdeithasol. Wrth wneud penderfyniadau strategol megis penderfynu ar flaenoriaethau a gosod amcanion, rhaid rhoi sylw dyledus i'r angen i leihau anghydraddoldebau o ran canlyniadau sy'n gysylltiedig ag anfantais economaidd-gymdeithasol.

Pwy sydd yn debygol o brofi anfanteision economaidd-gymdeithasol?

Gall anfantais economaidd-gymdeithasol fod yn anghymesur mewn 'cymunedau buddiant' a hefyd mewn 'cymunedau lle', gan arwain at fwy o anghydraddoldeb o ran canlyniadau, ac mae croestoriad o'r ddau yn gallu dwysau hynny:

Cymunedau buddiant – grwpiau sydd â phrofiad cyffredin, ee bod yn ddigartref; neu bobl sydd â'r un hunaniaeth, ee unig rieni, gofalwyr. Hefyd pobl sy'n rhannu un neu fwy o'r nodweddion garchodedig a restrir yn Neddf Cydraddoldeb 2010.

Cymunedau lleoedd – pobl sy'n gysylltiedig â'i gilydd oherwydd lle maent yn byw, yn gweithio, yn ymweld ag ef neu'n treulio cryn dipyn o'u hamser yno.

Croestoriad – yn ei hanfod, mae croestoriadedd yn ymwneud â deall sut y mae nodweddion fel rhyw, hil neu ddosbarth yn gallu rhyngweithio ac arwain at brofiad ac anfantais unigryw mewn sefyllfa benodol. Ni ellir, ac ni ddylid deall mathau penodol o wahaniaethu ar wahân i'w gilydd. Mae mabwysiadu agwedd wirioneddol groestoriadol yn sicrhau nad yw hynny'n digwydd.

Pa bryd fydd y Ddyletswydd yn berthnasol?

Wrth wneud **penderfyniadau strategol**. Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu rhai enghreifftiau o benderfyniadau strategol (nid yw'r rhestr yn gynhwysfawr):

- Cyfeiriad a bwriad strategol
- Strategaethau a ddatblygwyd mewn Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus sy'n effeithio ar swyddogaethau cyrff cyhoeddus.
- Cynlluniau tymor canolig i dymor hir (er enghraifft, cynlluniau corfforaethol, cynlluniau darparu a gwella gwasanaethau)
- Pennu amcanion (er enghraifft, amcanion llesiant, amcanion cydraddoldeb, strategaeth y Gymraeg)
- Newid a datblygu gwasanaethau cyhoeddus
- Cynllunio ariannol strategol
- Penderfyniadau ynghylch caffael a chomisiynu
- Datblygu polisiau strategol.

Mae canllawiau penodol o ran y Ddyletswydd hon ar gael ar wahân ar MonITor.

Atodiad 2 – Hawliau Dynol

Hawliau a rhyddid i bob unigolyn yw hawliau dynol, gwaeth beth yw eu cenedligrwydd nag eu dinasyddiaeth. Mae yna 16 o hawliau sylfaenol yn y Ddeddf Hawliau Dynol - i gyd wedi'u cymryd o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol. At bwrpas y Ddeddf, fe gyfeirir atynt fel 'Hawliau'r Confensiwn'. Fe'u rhestrir isod:

(Cyflwyniad yw Erthygl 1 – nid yw wedi'i ymgorffori yn y Ddeddf Hawliau Dynol)

Erthygl 2: Yr hawl i fywyd

Erthygl 3: Gwahardd artaith

Erthygl 4: Gwahardd caethwasiaeth a llafur gorfodol

Erthygl 5: Yr hawl i ryddid a diogelwch

Erthygl 6: Yr hawl i dreial teg

Erthygl 7: Dim cosb heb gyfraith

Erthygl 8: Hawl i barch at fywyd preifat a theuluol

Erthygl 9: Rhyddid meddwl, cydwybod a chrefydd

Erthygl 10: Rhyddid mynegiant

Erthygl 11: Rhyddid cymdeithasiad ac ymgynnull

Erthygl 12: Yr hawl i briodi

Erthygl 14: Gwahardd gwahaniaethu

Erthygl 1 o Brotocol 1: Diogelu eiddo

Erthygl 2 o Brotocol 1: Hawl i gael addysg

Erthygl 3 o Brotocol 1: Hawl i etholiadau rhydd

Erthygl 1 o Brotocol 13: Diddymu'r gosb eithaf

Atodiad 3 – Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae'r Ddeddf hon yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae angen i gyrff cyhoeddus wneud yn siŵr eu bod yn ystyried yr effaith a gaiff eu penderfyniadau ar bobl sy'n byw eu bywydau yng Nghymru yn y dyfodol. Mae'r deddf yn pennu saith o nodau llesiant:

Cymru lewyrchus:

Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd byd-eang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas.

Cymru gydnerth:

Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach gweithredol sy'n cynnal cydnerthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol ynghyd â'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).

Cymru iachach:

Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl a lle deallir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol.

Cymru sy'n fwy cyfartal:

Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).

Cymru o gymunedau cydlynus:

Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.

Cymru â diwylliant bywiog le mae'r Gymraeg yn ffynnu:

Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.

Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang:

Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.

Cyngor Sir Ynys Môn – Templed ar gyfer Asesu Effaith ar yr Iaith Gymraeg

Materion i'w hystyried o ran yr iaith Gymraeg

Mae'r templed corfforaethol ar gyfer asesu effaith ar gydraddoldeb yn cynnwys cwestiynau penodol ynghylch effaith penderfyniadau ar yr iaith Gymraeg (cwestiynau 11 i 14). Bydd y graddau mae'r cwestiynau hyn yn berthnasol yn dibynnu ar y cynnig dan sylw.

Fodd bynnag:

- Os ydych yn edrych ar sut fyddai prif bolisiâu, strategaethau, cynlluniau neu ganllawiau'r Cyngor yn effeithio ar y Gymraeg; neu
- Os yw eich ymateb cychwynnol i'r cwestiynau uchod yn codi unrhyw bryderon neu dystiolaeth i awgrymu y byddai'r cynnig yn trîn yn Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg neu'n effeithio'n negyddol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg;

dylid cynnal asesiad mwy cynhwysfawr o'r effaith ar y Gymraeg. Cwblhewch asesiad effaith ac atodwch y templed i'ch asesiad effaith ar gydraddoldeb ar gyfer yr un cynnig.

Mae **dogfen gyngor arferion da Comisiynydd y Gymraeg** hefyd ar gael ar MonITor i'ch cynorthwyo ymhellach .

Beth sy'n cael ei asesu?	Polisi Rhannu Ecwiti
Pwy sydd yn cynnal yr asesiad yma?	Gwasanaeth Tai- Strategol, Comisiynu a Pholisi
Dyddiad cwblhau'r asesiad	Ionawr 2022

Cyngor Sir Ynys Môn – Tabled ar gyfer Asesu Effaith ar yr Iaith Gymraeg

1 – Cydymffurfiaeth â'r Polisi Iaith Gymraeg	
1.1 A yw'r cynnig arfaethedig yn ddylanwadol o ran delio â'r cyhoedd sy'n siarad Cymraeg? • A fydd gweithgareddau megis gohebu drwy lythyr, cyfathrebu dros y ffôn, cyfarfodydd cyhoeddus a chyfarfodydd eraill yn cydymffurfio â'r polisi iaith? • A fydd unrhyw ddatblygiad TG newydd yn cydymffurfio â'r polisi?	Bydd, bydd bod deunydd sydd yn ymwneud gyda'r Polisi hwn yn cael ei gyhoeddi yn ddwyieithog
1.2 A yw'r cynnig yn debygol o effeithio ar wyneb cyhoeddus y sefydliad? • A fydd unrhyw arwyddion yn cydymffurfio â'r polisi iaith? • A fydd unrhyw gyhoeddiadau a ffurflenni yn cydymffurfio? • A fydd unrhyw ddeunydd cyhoeddusrwydd neu ymgyrchoedd marchnata yn cydymffurfio? • A fydd hysbysebion recriwtio staff yn cydymffurfio?	Bydd, bydd bod deunydd sydd yn ymwneud gyda'r Polisi hwn yn cael ei gyhoeddi yn ddwyieithog
1.3 A yw'r cynnig yn debygol o gael effaith ar weithrediad y polisi iaith? • A fydd y cynnig yn creu swyddi newydd? • A fydd y trefniadau staffio yn hwyluso gweithrediad y polisi iaith? • A fydd unrhyw hyfforddiant yn cael ei gynnig drwy gyfrwng y Gymraeg?	Bydd, bydd bod deunydd sydd yn ymwneud gyda'r Polisi hwn yn cael ei gyhoeddi yn ddwyieithog

Cyngor Sir Ynys Môn – Tabled ar gyfer Asesu Effaith ar yr Iaith Gymraeg

1 – Cydymffurfiaeth â'r Polisi Iaith Gymraeg	
• A fydd unrhyw drefniadau gyda thrydydd parti yn cydymffurfio â'r polisi iaith? • A fydd y cynnig yn cynnwys unrhyw dargedau neu ddangosyddion ynglŷn â'r Gymraeg? • Sut caiff cyrhaeddiad ei fonitro a'i fesur?	
2 – Effaith ar ddefnyddwyr iaith Gymraeg	
2.1 A fydd y maes gwaith yma'n cynnig dewis iaith i ddefnyddwyr? • A fydd modd i ddefnyddwyr ddewis unrhyw elfen o'r gwasanaeth yn Gymraeg?	Bydd, yn unol â Pholisi'r Cyngor
2.2 Oes perygl i'r cynnig gam wahaniaethu yn erbyn defnyddwyr Cymraeg? • A yw anghenion siaradwyr Cymraeg wedi'i gynllunio mewn i'r cynnig? • A yw siaradwyr Cymraeg yn debygol o dderbyn yr un safon o wasanaeth a'r hyn a dderbynnir yn Saesneg? • A yw trefniadau iaith Gymraeg yn debygol o arwain at oedi yn y gwasanaeth?	Nag oes. Bydd yn un lefel o ddarpariaeth gwasanaeth yn cael ei gynnig trwy gyfrwng y Saesneg a'r Gymraeg. Mae'r capasiti staffio wedi ei drefnu mewn modd sy'n sicrhau bod gwasanaeth cyfrwng Cymraeg ar gael.
2.3 A fydd y cynnig yn debygol o wneud y Gymraeg yn fwy gweledol? • A yw'n debygol o gynyddu defnydd drwy gynhyrchu deunyddiau ac arwyddion Cymraeg?	Na

Cyngor Sir Ynys Môn – Tabled ar gyfer Asesu Effaith ar yr Iaith Gymraeg

2 – Effaith ar ddefnyddwyr iaith Gymraeg	
A yw'n debygol o ddylanwadu ar eraill i wneud mwy o ddefnydd gweledol o'r Gymraeg ee busnesau?	Na
2.4 A fydd y gwasanaeth Gymraeg ynghlwm â'r cynnig yn hygyrch? - A fydd gwasanaeth yr un mor hawdd i'w gael yn Gymraeg a Saesneg? - A fydd gwasanaethau ar gael yr un pryd?	Bydd, yn unol â Pholisi'r Cyngor ydyw

3 – Effaith ar gymunedau Cymraeg	
3.1 A yw'r maes gwaith yma'n cynnig camau fydd yn debygol o ddiogelu'r Gymraeg mewn cymunedau? - A yw'n debygol o gyfrannu tuag at ymdrechion i ddelio gyda heriau newid demograffeg a mudo - fel cynnig cyfleoedd i bobl ifanc aros yn eu cymunedau? - A yw'n debygol o gyfrannu tuag at yr economi leol mewn cymunedau Cymraeg? - A fydd yn darparu gwasanaethau cyfrwng Cymraeg – megis gwarchod plant?	Mae'r Polisi yn gyd fynd gyda'n Strategaeth Tai a'r Strategaeth Hybu'r Gymraeg i hyrwyddo cyfleoedd i bobl allu aros o fewn eu cymuned ac ar yr Ynys drwy nifer o fentrau gwahanol. Yn ôl y Cyfrifiad, gwelwyd gostyngiad o 27.1% yn y canran siaradwyr Cymraeg yn y boblogaeth rhwng 16-64 (sef oed gweithio), gostyngiad o 8% yn siaradwyr Cymraeg rhwng 3-15 oed; ond cynnydd o 16% yng nghanran siaradwyr Cymraeg dros 65 mlwydd oed. Golyga hyn ei bod yn hynod bwysig dal gafael ar deuluoedd ifanc, annog siaradwyr Cymraeg sydd wedi symud i ffwrdd i ddychwelyd i'r ardal ac annog unigolion i ddysgu Cymraeg er mwyn o leiaf cynnal yr iaith. Mae darparu tai sydd ddigon fforddiadwy a sydd o'r math cywir i gyfarch yr angen yn yr ardal leol ac mewn Canolfan Gwasanaeth Lleol (sy'n leoliad cynaliadwy i fyw ynddo) yn ffordd bwysig o wneud hyn.
3.2 A yw'r cynnig yn cymryd camau i hybu a hyrwyddo'r Gymraeg?	Nid yw'r Polisi hwn yn cyflwyno gwasanaeth newydd

Cyngor Sir Ynys Môn – Tabled ar gyfer Asesu Effaith ar yr Iaith Gymraeg

3 – Effaith ar gymunedau Cymraeg	
• A yw'r cynnig yn cyfrannu at fywyd cymdeithasol cyfrwng Cymraeg? • A yw'n cynnig cyfleoedd i bobl ifanc ddefnyddio'r Gymraeg tu allan i oriau'r ysgol? • A yw'n darparu gwasanaeth newydd fydd hefyd ar gael yn Gymraeg? Ee darpariaeth neu weithgaredd hamdden neu chwaraeon? • A yw'n cyfrannu neu'n ychwanegu gwerth at weithgareddau eraill yn y maes iaith - ee gwaith y Fenter Iaith Leol, yr Urdd ayyb?	Nid yw'r Polisi hwn yn cyflwyno gwasanaeth newydd
4 - Cyfraniad tuag at safonau'r Gymraeg, polisiau iaith, strategaethau a chanllawiau eraill perthnasol ynglŷn â'r iaith Gymraeg	
4.1 Polisiau iaith mudiadau partner neu gyrff cyhoeddus cyfagos: • A yw'r awdurdod yn gweithio mewn partneriaeth ar y cynnig? • Pa sefydliadau eraill sy'n debygol o gael eu heffeithio gan y datblygiad? • Oes gan y sefydliadau hynny safonau iaith neu bolisiau iaith? • A yw'r cynnig yn cyfrannu at yr uchod?	Nid yw'n cyflwyno gwasanaeth newydd
4.2 Strategaethau iaith Gymraeg perthnasol: • A fydd y cynnig yn cyfrannu tuag at Strategaeth Iaith Gymraeg 2016 – 2021 Fforwm Strategol Iaith Ynys Môn a fabwysiadwyd gan y Cyngor hwn ym mis	Bydd, gan gynnig cyfleoedd i bobl gael mynediad i dai o fewn eu cymunedau ac ar yr Ynys. Gweler 3.1 uchod

Cyngor Sir Ynys Môn – Tabled ar gyfer Asesu Effaith ar yr Iaith Gymraeg

4 - Cyfraniad tuag at safonau'r Gymraeg, polisiau iaith, strategaethau a chanllawiau eraill perthnasol ynglŷn â'r iaith Gymraeg	
Medi 2016? Sut mae'r cynnig yn cyfrannu tuag at weledigaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050?	

5 – Yr effeithiau sydd wedi cael eu nodi a'u hasesu	
5.1 Pa effeithiau rydych chi wedi'u nodi (hy crynodeb o'r atebion i'r cwestiynau uchod), ynghyd â thebygolrwydd a difrifoldeb/arwyddocâd tebygol yr effaith? Sut ydych chi'n bwriadu mynd i'r afael â'r effeithiau hyn er mwyn gwella'r canlyniadau o ran y Gymraeg? Rhowch fanylion am fesurau lliniaru/opsiynau eraill er mwyn lleihau'r effeithiau niweidiol a chynyddu'r canlyniadau cadarnhaol:	
Yr effeithiau cadarnhaol:	Cyfle i bobl gael mynediad i dai a chefnogaeth ar yr Ynys drwy nifer o ymyraethau
Yr effeithiau negyddol:	Dim effeithiau negyddol wedi eu hadnabod
Cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg e.e. statws, defnyddio gwasanaethau Cymraeg, defnyddio'r Gymraeg mewn bywyd bob dydd, defnyddio mwy ar y Gymraeg yn y gwaith?	Bydd unrhyw wasanaeth sy'n cael ei ddarparu gan yr Wasanaethau Tai mewn perthynas a'r strategaeth yn cael ei ddarparu'n Gymraeg yn unol a safonau'r Gymraeg a pholisi iaith Gymraeg y Cyngor.
Tystiolaeth/data a ddefnyddiwyd i ategu'ch asesiad:	Data Cyfrifiad 2011 am nifer siaradwyr Cymraeg fesul oedran.

Cyngor Sir Ynys Môn – Templed ar gyfer Asesu Effaith ar yr Iaith Gymraeg

6 - Ymgynghori	
6.1 Yn ystod yr ymgynghoriad, pa gwestiynau ydych chi'n dymuno eu gofyn am yr effeithiau ar yr iaith Gymraeg? Mae canllawiau wedi'u cynnwys mewn rhestr wirio cyn ymgysylltu ac ymgynghori, sydd ar gael ar MonITor	
6.2 Gyda phwy rydych chi'n ymgynghori? Sut mae grwpiau buddiant o ran y Gymraeg yn debygol o ymateb?	
6.3 Yn dilyn yr ymgynghoriad, pa newidiadau ydych chi wedi'u gwneud er mwyn rhoi sylw i'r materion ieithyddol a godwyd?	

7 – Ar ôl yr ymgynghoriad, y cynigion terfynol, a monitro parhaus	
7.1 Dylech grynhoi'ch cynigion terfynol, gan restru'r effeithiau tebygol ar y Gymraeg, a sut byddwch chi'n hyrwyddo/liniaru'r rhain. Cofnodwch eich cydymffurfiaeth â safonau'r Gymraeg. Bydd angen cyfeirio at y crynodeb yma yn y templed asesiad effaith ar gydraddoldeb (Cam 4 – canlyniad yr asesiad).	Dim effaith negyddol wedi ei adnabod
7.2 Sut byddwch chi'n monitro'r effeithiau parhaus tra bydd y polisi ar waith?	Dylid defnyddio'r cynllun gweithredu ar ddiwedd y templed asesu effaith ar gydraddoldeb i nodi unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad.

Cyngor Sir Ynys Môn – Templed ar gyfer Asesu Effaith ar yr Iaith Gymraeg